

Stanovisko Odboru ochrany finančných spotrebiteľov Národnej banky Slovenska z 13. augusta 2018 k niektorým otázkam dohôd o splátkach, uzatváraných so spotrebiteľmi v procese vymáhania splatného dlhu

Národná banka Slovenska, odbor ochrany finančných spotrebiteľov (ďalej len „NBS“), na základe ustanovenia § 1 ods. 3 písm. a) bodu 3 zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vydáva toto stanovisko, ktorým vysvetľuje uplatňovanie niektorých ustanovení zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoSÚ“):

Článok 1

Predmet a účel stanoviska

1. V procese vymáhania pohľadávok zo spotrebiteľských úverov ale aj iných zmlúv sú spotrebiteľom ponúkané dohody o postupnom splácaní, dohody o zmene úverových podmienok a dohody o poskytnutí refinancujúceho úveru v rôznych podobách. NBS vydáva toto stanovisko na základe zistení, že subjekty nemajú ustálené, ktoré z týchto dohôd a na základe akých kritérií patria pod spotrebiteľské úvery. Rozhodnutie Súdneho dvora EÚ (ďalej len „SDEÚ“) C-127/15 INKO Inkasso¹ objasňuje teleológiu úpravy smernice a tým dáva aj návod na interpretáciu národnej legislatívy. Stanovisko má poskytnúť dohliadaným subjektom informáciu o tom, ako bude NBS pri výkone dohľadu nad finančným trhom posudzovať rôzne dohody, ktorých obsahom je, v tom najširšom zmysle, odklad platby.
2. Adresátni stanoviska sú všetci dodávatelia v zmysle § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka, pokiaľ vymáhajú pohľadávky zo spotrebiteľských zmlúv (§ 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Článok 2

Dotknuté ustanovenia právnych predpisov

3. Toto stanovisko sa týka nasledujúcich ustanovení právnych predpisov:
  - § 1 ods. 2 ZoSÚ
  - § 1 ods. 3 písm. i) a n) ZoSÚ
  - § 1 ods. 6 ZoSÚ
  - § 9 ods. 6 a 7 ZoSÚ

Článok 3

3.1 Základné kritériá pre posudzovanie spotrebiteľských úverov – kontext regulácie

---

¹ Rozsudok z 8. decembra 2016, INKO Inkasso, C-127/15, ECLI:EU:C:2016:934.

4. Výhodiskom celej právnej regulácie spotrebiteľských úverov je pojem „zmluva o úvere“, vymedzený v článku 3 písmene c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS v znení neskorších zmien (ďalej len „smernica 2008/48“). Tento pojem označuje zmluvu, ktorou veriteľ poskytuje alebo sľubuje poskytnúť spotrebiteľovi úver vo forme odloženej platby, pôžičky alebo inej podobnej finančnej pomoci. Z rozsahu tohto pojmu sú následne vylúčené niektoré typy zmlúv. V prvom rade sú to zmluvy o sústavnom poskytovaní služieb alebo dodávaní tovaru rovnakého druhu, ak spotrebiteľ platí za takéto služby v priebehu ich poskytovania alebo za tovar v priebehu jeho dodávania formou splátok. Ďalej sú to zmluvy vylúčené z rozsahu pôsobnosti článkom 2 odsekom 2 smernice 2008/48.
5. Za zmluvu je nutné považovať všetky dvojstranné právne úkony smerujúce k vzniku, zmene alebo zániku práv alebo povinností, a to bez ohľadu na to, či sú nazvané zmluva, dohoda alebo iným spôsobom. Preto sa ako zmluva o úvere v zmysle smernice 2008/48 bude v zásade posudzovať každý dvojstranný právny úkon, ktorého súčasťou je odklad platby, pôžička alebo iná finančná pomoc, pokiaľ nespĺňa súčasne pojmové znaky výnimky podľa článku 3 písm. c) alebo článku 2 ods. 2 smernice. V oblasti slovenského právneho poriadku to znamená splnenie pojmových znakov definície podľa § 1 ods. 2 ZoSÚ a nesplnenie žiadneho z pojmových znakov výnimiek podľa § 1 ods. 3 ZoSÚ.
6. Pri popisovaní vzťahov pri vymáhaní pohľadávok sa musí rozlišovať a) pôvodná zmluva, teda akákoľvek zmluva, z ktorej vznikne dlh, ktorý existuje v čase uzavretia b) dohody o splátkach, čo je dohoda, ktorou sa oddiali splatnosť tohto existujúceho dlhu z pôvodnej zmluvy. Je pritom irelevantné, či je v čase uzavretia dohody o splátkach dlh z pôvodnej zmluvy už splatný alebo nie.
7. Za poskytnutie nového úveru je potrebné považovať aj všetky formy reštrukturalizácie existujúcich spotrebiteľských úverov, bez ohľadu na znenie druhej vety § 1 ods. 2 ZoSÚ.

3.2 Interpretácia výnimky podľa § 1 ods. 3 písm. n) ZoSÚ

8. Prvou z výnimiek je výnimka § 1 ods. 3 písm. n) ZoSÚ, podľa ktorej spotrebiteľským úverom nie je úver bez poplatkov týkajúci sa odloženej platby existujúceho dlhu. Pritom medzi poplatky sa radí aj úrok. Preto v rozsahu protiplnenia neexistuje vecný rozdiel medzi „úverom bez poplatkov“ v zmysle § 1 ods. 3 písm. n) a „úverom bez úroku a bez ďalších poplatkov“ v zmysle § 1 ods. 3 písm. i) ZoSÚ.
9. Aby boli splnené pojmové znaky výnimky podľa § 1 ods. 3 písm. n) ZoSÚ, musí v čase uzavretia tejto dohody existovať dlh v konkrétnej výške, ktorého platba sa touto

dohodou odloží. Za túto platbu nemôže veriteľ požadovať žiadnu odplatu, a to ani vo forme poplatku ani vo forme úroku.

10. Uvedený dlh pritom môže pozostávať z dlžnej istiny, príslušenstva dlhu (pohľadávky), ktorým sú v zmysle § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením a prípadných nárokov na ďalšie plnenia. Toto príslušenstvo musí existovať v čase uzavretia dohody o splátkach, nie je možné uzavrieť dohodu o splátkach ohľadom plnení, na ktoré by vznikol nárok v budúcnosti.
11. Za dojednanie o novom poplatku sa nepovažuje sankčné dojednanie, napr. vyššia sadzba úroku z omeškania alebo nové dojednanie o zmluvnej pokute. Preto dohoda o splátkach, ktorá by zavádzala nové sankcie (teda plnenia pre prípad omeškania so splácaním dlhu alebo porušenia inej zmluvnej povinnosti), ale neobsahovala by dojednanie o žiadnej bezpodmienečnej platbe (úrok, poplatok), bude vyhovovať ustanoveniu § 1 ods. 3 písm. n) ZoSÚ a nebude sa považovať za poskytnutie spotrebiteľského úveru.
12. Tým nie je dotknutá možnosť prieskumu prijateľnosti týchto zmluvných ustanovení, ako aj možného posúdenia ako nekalej obchodnej praktiky. Informácia o zvýšení sankcií v dohode o splátkach je podstatnou informáciou vo vzťahu k tejto dohode v zmysle § 8 ods. 3 ZOS.
13. Niektoré výnimky z pôsobnosti smernice 2008/48 uvedené v jej čl. 2 ods. 2, resp. výnimky z definície spotrebiteľských úverov uvedené v § 1 ods. 3 ZoSÚ vychádzajú z povahy plnenia dodávateľa. Pokiaľ sa ale takýto už existujúci dlh ďalej transformuje novým poskytnutím odkladu splatnosti, tento krok už nespadá pod pôvodnú výnimku a je potrebné znovu posúdiť, či nejde o spotrebiteľský úver.
14. Účelom splátkového kalendára uzavretého pri vymáhaní pohľadávky zo zmluvy podľa § 1 ods. 3 písm. q) ZoSÚ už nie je financovanie sústavného poskytovania služieb alebo dodávanie tovaru rovnakého druhu, ktorý spotrebiteľ spláca počas poskytovania služieb alebo dodávania tovaru formou splátok. Preto takýto splátkový kalendár nespadá pod výnimku § 1 ods. 3 písm. q) ZoSÚ. Dodávateľ, ktorý sa chce vyhnúť poskytovaniu spotrebiteľských úverov pri správe takýchto pohľadávok tak musí dbať o to, aby bola splnená iná výnimka, napríklad podľa § 1 ods. 3 písm. n) ZoSÚ.

3.3 Postup veriteľa podľa § 1 ods. 6 ZoSÚ

15. Ustanovenie § 1 ods. 6 ZoSÚ predstavuje zjednodušený postup uzatvárania dohody o splátkach, ktorá je zmluvou o spotrebiteľskom úvere. Zjednodušenie spočíva v tom, že sa na takúto zmluvu uplatnia iba vybrané ustanovenia § 1 až 3, § 4 ods. 5, § 5, § 6,

§ 7 ods. 3, 6 až 14, § 8, § 9 ods. 1 a ods. 2 písm. a) až m), p) a u), ods. 4 a 6 až 8, § 11, § 12, § 14, § 16 až 23 a § 25 až 27. Na využitie tohto postupu musia byť súčasne splnené tieto podmienky:

- a) nová zmluva sa uzatvára z dôvodu neplnenia záväzkov spotrebiteľa,
- b) pôvodný záväzok vyplýva zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere,
- c) účelom je zabrániť prípadnému súdnemu konaniu o nárokoch veriteľa,
- d) podmienky splácania vyplývajúce z novej zmluvy o spotrebiteľskom úvere nie sú pre spotrebiteľa horšie ako podmienky splácania vyplývajúce z pôvodnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

Ad a) a b) Neplnenie záväzkov spotrebiteľa a pôvod záväzku

16. Aby mohol veriteľ využiť postup podľa § 1 ods. 6 ZoSÚ, musí byť v čase uzavretia takejto dohody spotrebiteľ v omeškaní so splnením záväzkov z pôvodnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere². Nepostačuje hrozba omeškania ani vyhlásenie dlžníka, že v budúcnosti svoj záväzok nesplní³.
17. Zmluvu je možné postupom podľa § 1 ods. 6 ZoSÚ uzavrieť iba na splnenie záväzkov vyplývajúcich z predošlej zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Tento postup tak nie je možné využiť, ak pôvodný záväzok vyplýva z inej zmluvy, napríklad o dodávke služieb. Účel tohto ustanovenia spočíva v tom, že oslobodzuje veriteľa od plnenia niektorých povinností (informačná povinnosť, posúdenie schopnosti dlžníka splatiť poskytovaný úver) tam, kde tieto povinnosti už boli veriteľom splnené pri poskytnutí úveru, ktorý sa má refinancovať, a ich opätovné plnenie by bolo nadbytočné.
18. Postup podľa § 1 ods. 6 ZoSÚ taktiež nie je možné použiť pri záväzkoch z viacerých zmlúv o spotrebiteľskom úvere.

Ad c) Zabránenie súdnemu konaniu

19. Zabránenie súdnemu konaniu je potrebné vnímať hlavne z hľadiska dôvodov zlyhania spotrebiteľa s plnením záväzkov. Samotný odklad splatnosti novou dohodou o splátkach nepostačuje na splnenie tejto podmienky.
20. Preto aj keď pri využití postupu podľa § 1 ods. 6 ZoSÚ veriteľ v zásade nemá povinnosť posúdiť schopnosť spotrebiteľa splatiť tento nový úver v rozsahu predpokladanom v § 7 ZoSÚ, na unesenie dôkazného bremena o splnení tejto

---

² Smernica 2008/48 v slovenskej jazykovej verzii hovorí o tom, že spotrebiteľ „neplní svoje záväzky vyplývajúce z pôvodnej zmluvy o úvere“ bez ďalšej podmienky. V anglickej alebo českej jazykovej verzii je to zdôraznené slovami „the consumer is already in default“, resp. „je spotřebitel již v prodlení“.

³ Teda obdoba § 346 ods. 2 Obchodného zákonníka.

podmienky bude potrebné vykonať aspoň hrubé zhodnotenie schopnosti spotrebiteľa splácať podľa novej dohody o splátkach.

Ak spotrebiteľ nebol schopný splácať spotrebiteľský úver so splátkou 170 eur mesačne a z toho dôvodu veriteľ pristúpil k zosplatneniu úveru, je pri nezmenených okolnostiach na strane spotrebiteľa vylúčené, aby nový úver so splátkou v rovnakej výške splňal podmienku zabránenia súdnemu konaniu. Aktuálna informácia veriteľa o bonite spotrebiteľa je tá, že spotrebiteľ takúto splátku nie je schopný splácať.

21. Existujú prípady, kedy sa bonita spotrebiteľa po určitom čase opätovne zlepší. Aby si však veriteľ mohol urobiť záver o opätovnom zlepšení bonity, musel by ju preskúmať postupom podľa § 7 ZoSÚ. To vylučuje použitie postupu podľa § 1 ods. 6 ZoSÚ.

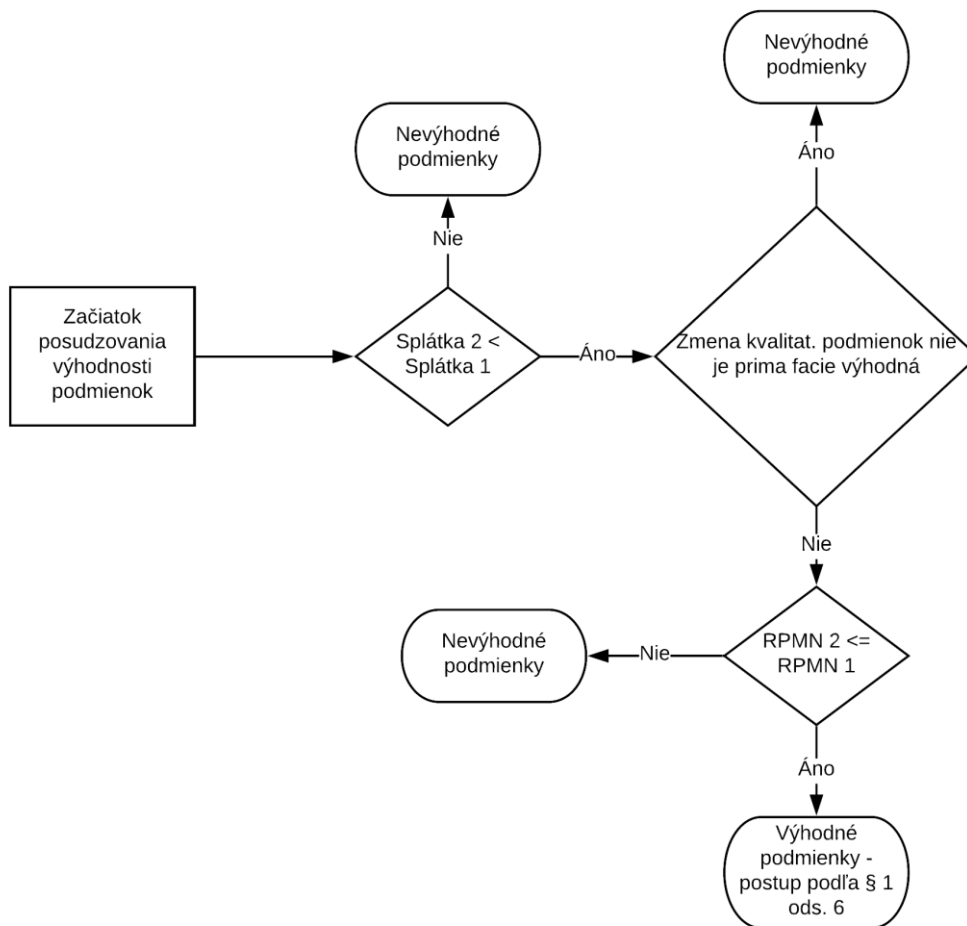
Ad d) Podmienky splácania

22. Spojenie „podmienky splácania“ je potrebné chápať v najširšom možnom význame ako akékoľvek zmluvné podmienky. Smernica 2008/48 hovorí v slovenskej verzii len o podmienkach, bez prídavného mena. Rovnako anglická verzia hovorí o „*terms less favourable than those laid down in the initial credit agreement*“ a nemecká verzia slovo „*podmienky*“ úplne vypúšťa a namiesto toho používa spojenie „*nicht schlechter gestellt wird*“, t.j. „*nebude v horšom postavení*“. Z požiadavky eurokonformného výkladu tak vyplýva potreba extenzívnej interpretácie tohto pojmu.
23. Zmluvné podmienky je možné rozlišovať ako kvalitatívne a kvantitatívne. Medzi kvalitatívne podmienky splácania patria napríklad ustanovenia o zmluvnej pokute, o spôsoboch splácania a podobne. Vyššiu výhodnosť kvalitatívnych podmienok je tak možné dosiahnuť napríklad odstránením dohody o zmluvnej pokute alebo inom kontingenčnom poplatku, rozšírením platobných možností a podobne. Výhodnosť sa zníži zavedením nového poplatku, znížením počtu možností platby a podobne.
24. Pri posudzovaní výhodnosti kvantitatívnych podmienok sa ako najlepší parameter javí ročná percentuálna miera nákladov (RPMN). RPMN zohľadňuje aj ďalšie kvantitatívne ukazovatele, ako sú úroková sadzba alebo prípadné ďalšie poplatky, ktoré by spotrebiteľ mal podľa novej dohody zaplatiť⁴. Z kvantitatívneho hľadiska by potom nezhoršenie podmienok splácania znamenalo, že RPMN novej dohody o splátkach je menšia alebo rovná RPMN pôvodnej zmluvy.

---

⁴ Tu je dôležité odlišenie poplatkov, ktoré spotrebiteľ zaplatí pri predpokladanom priebehu zmluvy, a ktoré tak cez definíciu celkových nákladov spotrebiteľa v § 2 písm. g) ZoSÚ vstupujú do výpočtu RPMN, od kontingenčných poplatkov, ktoré do výpočtu RPMN nevstupujú (napríklad zmluvné pokuty). Ujednaná o kontingenčných poplatkoch budú súčasťou kvalitatívnych ukazovateľov práve z toho dôvodu, že nie je možné ich exaktne vyjadriť pomocou RPMN.

25. Ako sme už uviedli vyššie, teleológia § 1 ods. 6 spočíva v tom, že oslobodzuje veriteľa od plnenia niektorých povinností (informačná povinnosť, posúdenie schopnosti dlžníka splatiť poskytovaný úver) tam, kde tieto povinnosti už boli veriteľom splnené pri úvere, ktorý sa má refinancovať, a ich opätovné plnenie by bolo nadbytočné. Pokiaľ ale veriteľ novou dohodou mení kvalitatívne podmienky, znamená to podstatnú zmenu zmluvy, o ktorej by mal byť spotrebiteľ dostatočne informovaný. Tieto kvalitatívne podmienky budú relevantné práve vtedy, keď kvantitatívne posúdenie by vypovedalo o zhoršených podmienkach splácania. Teda v situácii, kedy sa splátkovou dohodou zvýši cena riadne splácaného úveru (vyjadrená pomocou RPMN), by mal veriteľ možnosť preukázať, že napriek zvýšeniu tejto ceny je nová dohoda o splátkach rovnako alebo viac výhodná.
26. Problémom „iných ukazovateľov“ je, že majú náhodnú, resp. podmienenú povahu. Ich výhodnosť je možné presne vyhodnotiť až *ex post*, ak je známy celý priebeh splácania.
27. Pri uzavretí dohody o splátkach môžu nastať dve situácie, podľa toho, či sa menia kvalitatívne podmienky pôvodnej zmluvy. Ak sa kvalitatívne podmienky nemenia, potom výhodnosť závisí iba od kvantitatívnych parametrov vyjadrených v RPMN.
28. Pokiaľ sa kvalitatívne podmienky menia, potom aj napriek zvýšeniu ceny vyjadrenej RPMN môže byť nová dohoda o splátkach rovnako alebo viac výhodná, ale aj naopak: zmena kvalitatívnych parametrov môže znamenať, že nová dohoda o splátkach bude menej výhodná aj pri znížení ceny vyjadrenej RPMN. Akobolo uvedené, je pritom ťažké rozhodnúť, o ktorý prípad ide. Keďže je to veriteľ, kto sa dovoľáva zníženia štandardu ochrany spotrebiteľa na základe splnenia týchto kritérií, musí uniesť aj bremeno dôkazu výhodnosti nových podmienok.
29. V takom prípade je z pohľadu už spomínanej teleológie ustanovenia § 1 ods. 6 ZoSÚ potrebné použiť zásadu, že výnimky sa interpretujú reštriktívne, a nepripustiť zníženie štandardu ochrany spotrebiteľa na základe hmlistých kritérií.
- Pre obozretného veriteľa by mali byť kvalitatívne ukazovatele relevantné pre posúdenie výhodnosti iba v tom smere, že akákoľvek ich zmena, ktorá nie je *prima facie* zvýhodnením oproti kvalitatívnym ukazovateľom pôvodnej zmluvy, sa bude považovať za spôsobujúcu nevýhodnosť a mala by viesť veriteľa k tomu, že si bude aj vo vzťahu k novej zmluve plniť všetky svoje povinnosti podľa ZoSÚ. Predošlý záver je dôležitý z pohľadu zodpovednosti veriteľa za plnenie svojich povinností, a to ako súkromnoprávnej, tak aj deliktuálnej zodpovednosti.
30. Tieto závery je možné aplikovať v procese posudzovania vo forme rozhodovacieho stromu (kde Splátka 1 a RPMN 1 sa vzťahujú k predchádzajúcej zmluve, Splátka 2 a RPMN 2 k novej zmluve) nasledovne:

3.4 Limity zmluvnej autonómie pri predĺžení splatnosti

31. Dojednanie spotrebiteľa s veriteľom o predĺžení splatnosti existujúceho dlhu môže mať rôzne podoby. Kým v občianskom práve je možnosť strán zmeniť dohodou obsah svojho existujúceho záväzku skoro neobmedzená, ochrana spotrebiteľa jej kladie výrazné limity.
32. Odkladom splatnosti sa povaha celého zmluvného vzťahu ako spotrebiteľského úveru nemení. Aj po uzavretí splátkového kalendára má veriteľ povinnosti vyplývajúce aj z pôvodnej zmluvy a taktiež nie je dotknutá možnosť prieskumu prijateľnosti zmluvných ustanovení v pôvodnej zmluve.
33. Pokiaľ ide o dohody, ktorých následkom je privatívna novácia záväzku, t. j. jeho úplné nahradenie novým záväzkom, tieto môžu byť problematické. Kým v občianskom práve je možnosť strán zmeniť dohodou obsah svojho existujúceho záväzku skoro neobmedzená, ochrana spotrebiteľa jej kladie výrazné limity. Spotrebiteľ predĺžením splatnosti nemá strácať ochranu, ktorú mu poskytuje ZoSÚ a súvisiace predpisy.

34. Ustanovenie § 9 ods. 6 ZoSÚ, podľa ktorého sa spotrebiteľ nemôže vzdať práv, ktoré mu z tohto zákona vyplývajú, bráni platnosti takých dojednaní dohodnutých súčasne s predĺžením splatnosti, ktoré by spotrebiteľovi odňali ochranu podľa tohto zákona.
35. Ustanovenie § 9 ods. 7 ZoSÚ obmedzuje veriteľa pri predkladaní návrhov zmlúv s úmyslom vyhnúť sa uplatňovaniu tohto zákona na daný zmluvný vzťah.
36. Zároveň nie je dotknutá ani možnosť preskúmania prípadného použitia nekalej obchodnej praktiky pri uzatváraní dohody o splátkach.

Článok 4

Záverečné ustanovenie

37. Stanovisko predstavuje právny názor Národnej banky Slovenska. Tento právny názor bude uplatňovaný pri výkone dohľadu zo strany odboru ochrany finančných spotrebiteľov NBS.
38. Vzhľadom na to , že ide o stanovisko k uplatňovaniu ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú v čase jeho vydania platné a účinné, neobmedzuje sa aplikácia tohto stanoviska dňom jeho schválenia.

V Bratislave dňa 13. augusta 2018

Mgr. Roman Fusek, v. r.
riaditeľ odboru ochrany finančných spotrebiteľov